

töltése egy idol lábának töredékét is magában rejtette. Előkerült egy késő középkori bükki típusú mészegető kemence K-i fele is. Kiemelendő a legdélebbi 1. kutatóárok, melynek K-i felében előkerült a várak egy szakasza, amelynek betöltéséből kora újkori kerámiatöredékeket, kályhacsempéket és állatcsontot gyűjtöttünk. A várakba beásva sikerült megfognunk 5 K–Ny-i irányba futó cölöplyukat, melyek egy a várak betemetése utáni időszakra keltezhető cölöpszerkezetes felépítmény (kerítés?) részei lehetnek. Az 1. kutatóárok Ny-i felében egy K–Ny-i irányban futó téglalapítmény nyomai kerültek napvilágra. Ez egy bélyeges téglalap alapján (1883-as jelöléssel) jól keltezhető a 19. sz. második felére. Az előkerült objektum a régi néven „Papkertet” ma Várkeretet ölelő téglakerítés É-i falának egy szakasza. A kert körbefogó falat a 19. sz. második felében építették és a két világháború között bontották el Ny-i és É-i falának egy részét. A téglakerítés D-i oldalán egy L alakú kőfal nyomai bukkantak elő. A kőfal statigrafiailag bizonyíthatóan egyértelműen a téglakerítés előtt épült, abszolút keltezése azonban bizonytalan. Minden valószínűség szerint egy épület része, talán a Müller Róbert hatástanulmányában is említett Bakacs Benedek özvegyének kocsijával azonosítható, amely a templom közvetlen közelében állt.

Mivel a 7. és a 8. kutatóárkok negatívnak bizonyultak, ezért joggal feltételezhető, hogy ezek már az egykori piac területére esnek. Mivel a 9. és 10. kutatóárkot nem tártuk fel, ezért az egykori piactér nagysága csak becsülhető és nem megállapítható az egykori mezőváros középkori épületeinek helyzete sem. A jelenlegi kutatás a közművek és a tereptárgyak miatt nem terjedt ki a Kossuth utca Ny-i felére sem, ahol a hatástanulmány szerint is régészeti objektumokkal kell számolni.

Munkatárs: Havasi Bálint.

VÁNDOR LÁSZLÓ

265. Kékesd, Alsó-hegy

(Baranya megye) U, I

2009 őszén megelőző feltárást végeztünk a Horvát Transzit gázvezeték nyomvonalára eső lelőhelyeken.

Alsó-hegy I. (KÖH 69137): November 3–4-én a HT-99 jelű lelőhelyen, a 072, 078, 079 hrsz. ingatlanokon dolgoztunk. A teljes kutatott terület 585 m², a feltárt 47 m² volt. A lelőhely a Karasica-vízfolyás felett emelkedő domb DK-i lejtőjén található. A nyomvonal a lelőhelynek valószínűleg már csak a szélét érinti. A kijelölt terület K-i végénél a völgyben egy árokrendszer D-i végét találtuk meg, mindössze 1 objektumot tártunk fel.

Alsó-hegy II. (KÖH 69139): 2009. november 3–20. között a HT-100 jelű lelőhelyen, a 079 hrsz. ingatlanon kutattunk, 351 m²-en, a feltárt terület 160 m² volt. A lelőhely a Karasica-vízfolyás felett emelkedő domb Ny-i lejtőjén található. A kijelölt területen a humuszos K-i irányból a dombtető felől kezdtük meg, ahol rögtön mutatkoztak a régészeti jelenségek, néhány egymás mellett,

majd már csak szórtan. A humuszos terület Ny-i vége objektumokkal nem érintett. Viszont a lelőhely folytatódik tovább K, azaz a dombtető felé. Csak két gödörből került elő őskori, neolitik leletanyag, de feltételezhetően a többi jelenség is ugyanebből a korszakból származik. Összesen 8 neolitik objektumot tártunk fel, 4 gödröt, 4 cölöphelyet.

A leletek a Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat pécsi regionális irodájában történő elsődleges feldolgozás után a Baranya Megyei Múzeumok Igazgatóságára kerülnek végleges elhelyezésre.

Munkatársak: Drávavölgyi Péter, Nagy Norbert technikusok. A geodéziai felmérést a Meridián Kft. végezte.

VOICSEK VANDA

266. Kémes, Kossuth utca 26.

(KÖH 71181)

(Baranya megye) Tő

2009. április 22-én helyszíni szemlét végeztünk a falun átvezető országút felújításánál. Az út melletti árkokat kitisztították és mélyítették is. Egy ilyen lemélyített árokszakaszon, a Kossuth u. 26. sz. előtt emberi csontmaradványok kerültek elő, néhány darab szórvány hódoltságkori kerámiatöredékkel és egy tégladarabbal. A sírok rétege felett, az árok oldalában modern kori feltöltésből származó üveg-, fém- és cserépdarabok is voltak.

A korábban már feltételelesen ismert, de régészetileg nem igazolt lelőhelyet Pesti János¹⁷ és a falu régészeti hatástanulmánya (11. sz. lelőhely) is jelölte.

Munkatárs: Csordás Bálint (BMMI).

GÁBOR OLIVÉR

267. Kisigmánd, Concóra-dűlő I.

(KÖH 68619)

(Komárom–Esztergom megye) Rő

A Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat 2009. október 26. és november 12. között elvégezte a 0121/1, 0118/11–12, 0116 hrsz. ingatlanokon a szélerőműpark építését megelőző feltárást, 160 m²-en.

A vizsgált terület a Komárom–Esztergomi-síkság területén, azon belül az Igmánd–Kisbéri-medence kistájon helyezkedik el. A lelőhely a település ÉK-i határában, a településtől mintegy 3300 m-re, a Concó-patak bal partján, attól 140 m-re, az M1 autópályától pedig 500 m-re D-re található, egy ÉNy–DK irányú viszonylag magasabb, hosszan elnyúló dombon. Vízrajzi szempontból meglehetősen száraz, gyér lefolyású területnek számít, amely közepes vízraktározó és gyengébb víztartó képességgel jellemezhető és ahol a Duna felé folyó Concó környék vízgyűjtője. Az intenzív római kori lelőhelyet a szélerőmű-park építéséhez végzett terepbejárás során

¹⁷ PESTI J. (szerk.): Baranya megye földrajzi nevei II. 1982. Pécs. 849.

azonosítottuk. A terepbejárást megelőzően a domb ÉNy-i oldalán már felállítottak egy szélerőművet, és az ide vezető út bevágásában jól látható volt legalább 4 objektum metszete, bennük római kori kerámiával. Az akkori megfigyelések szerint a római lelőhely még a K-Ny-i dűlőút É-i oldalán, egy teraszos kialakítású magasparton is folytatódik.

A megelőző feltárást a kitűzött szakaszon az előírt 60 cm széles vezetékárokban kezdtük meg. A 70 cm mélységű kutatóárokban, azzal megegyező irányban egy 60–80 cm széles árok több szakasza, valamint több K-Ny-i irányú, széles árok kis szakasza is jelentkezett. A viszonylag sűrűn jelentkező objektumok pontos régészeti megfigyeléséhez a kutatóárkot 2 m széles nyomvonalra bővítettük.

A 2×80 m nagyságú megtisztított felületen összesen 20 régészeti jelenséget azonosítottunk és tártunk fel. A római korba tartoznak a széles és mély, több csatornában futó árkok és a keskenyebb, V keresztmetszetű vízvezető árkok, valamint 3 különböző gödör (az objektumokat a 11. árok betöltésében talált kihajló peremű kis fazék töredékei és a szórvány bronzleletek alapján kelteztük a római korra). A többi árok az erre vezető kora újkori eredetű kocsitutat kísérhette, néhány gödör pedig az újkori vasúti őrházhoz tartozhatott. A korábbi terepbejárási megfigyelésekkel egyezően a római kori település lakózónája a feltárási területtől DNy-ra emelkedő dombvonulaton lehetett. Az előkerült leletanyag kisszámú késő római kori kerámiatöredék, bronzfibulátöredékek és állatcsontok. A megelőző régészeti feltárást során szerzett információk és a terepbejárási adatok teljes mértékben megegyeznek.

Az elektromos fővezetékhez D-i irányból csatlakozó vezetékág fektetési vonalában ásott árkot 100 m hosszan átvizsgálva további régészeti jelenséget nem találtunk, a lelőhely ebben az irányban nem folytatódik.

A leletek a Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat budapesti regionális irodájában történő elsődleges feldolgozás után a Magyar Nemzeti Múzeumba kerülnek végleges elhelyezésre.

Munkatársak: Egry Ildikó régész, Ritly Jenő, Markó László és L. Sövegjártó Erika technikusok. A geodéziai felmérést a Geoservice Kft. végezte.

CZIFRA SZABOLCS

268. Kiskunfélegyháza határa

(Bács-Kiskun megye) Ő, Sza, Kk, Kú

2009. október 19. és november 20. között az M44 gyorsforgalmi autópálya Kecskemét–Tiszakürt nyomvonalszakaszán örökségvédelmi hatástanulmány készítéséhez kapcsolódóan végeztünk terepbejáráásokat. A tervezett autópálynak jelenleg két lehetséges nyomvonalváltozata van. Az É-i 31,1 km, a D-i 37,3 km hosszú. A tervezett tengely, valamint a fel- és lehajtók mindkét oldalát 100–100 m szélességben vizsgáltuk. A nyomvonalszakasz teljes egészében külterületen, új nyomvonalon húzódik és többségében mezőgazdasági területeket érint, min-

dössze 45–50%-a bizonyult hatékony terepbejárásra alkalmasnak.

Kiskunfélegyháza közigazgatási területén egy új lelőhelyet (Kecskeméti úti-dűlő, KÖH 72803) azonosítottunk és egy már ismert lelőhelyet (Kecskeméti úti-dűlő C/1, KÖH 34459) érintettünk. Utóbbi esetben őskori(?), szarmata és kora újkori, előbbi területén késő középkori–kora újkori leletanyag került elő. Jellegét tekintve mindkét terület felszíni telepnyom.

Munkatársak: Kékegyi Dorottya, Sultis László, Frank Tamás, Ollai Tibor, Alács Attila, Pál Róbert, Takács Gábor, Bárdos Nándor régésztechnikusok, Paja László antropológus.

PARDITKA GYÖRGYI

269. Kiskunhalas határa

(Bács-Kiskun megye) Ő, V, Sza, Á, Kk, Kú

2009. szeptember 11-én a kiskunhalasi geotermikus közműrendszer építésének 20 km-es nyomvonalán örökségvédelmi hatástanulmány készítéséhez végeztünk terepbejárást. A terepi felderítés Kiskunhalas belterületéről DK-i irányba indulva, Kiskunhalas, Balotaszállás és Zsana határában történt. A nyomvonal mindkét oldalát 20–20 m szélességben vizsgáltuk. A külterületi szakasz döntő többségén – kb. 77%-án – erdőt, réteket, ligeteket találtunk. Összességében a külterületi szakasznak mindössze ~10%-a bizonyult hatékony terepbejárásra alkalmasnak, lelőhelyek pedig csak Kiskunhalas határában kerültek elő.

A munka során 2 ismert lelőhelyet jártunk be, 3 új lelőhelyet (KÖH 72723, 72725, 72727) és 1 régészeti érdekű területet azonosítottunk. Az új lelőhelyek őskori, vaskori, szarmata, Árpád-kori, késő középkor–kora újkori leletanyagot szolgáltatottak. Az egyetlen régészeti érdekű területen Árpád-kori szórványt találtunk. Jellegét tekintve valamennyi most azonosított régészeti lelőhely, ill. régészeti érdekű terület felszíni telepnyom.

Munkatársak: Bácsmegei Gábor régész, Sultis László régésztechnikus, Csenkey-Sinkó András restaurátor.

PARDITKA GYÖRGYI

270. Kiskunmajsza, Bodoglár

(Bács-Kiskun megye) Sza

A Kiskunmajsához tartozó Bodoglár területén 2009 őszén megelőző feltárást végeztek a Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat munkatársai a Horvát Tranzit gázszállító vezeték nyomvonalára eső lelőhelyeken.

Égető-rét (KÖH 69379): A HT-19 jelű lelőhelyen, mely Bodoglár belterületétől DK-re, a Fehértó-Majsai-főcsatorna egyik mellékágát kísérő egykor gyepes, mára feltört területen, közvetlenül a csatorna D-i partjánál, ill. DDK-i irányban egy homokháton található, október 2. és november 6. között, több ütemben, 788 m²-en dolgoztunk.

Az érintett nyomvonalszakasz nagyobb részén a 20–40 cm vastagságú humuszréteg eltávolítása után je-